N°. 2699 1856.

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is ƒ 5.00; voor de buitenstad ƒ 6.00; *franko* door het geheele Rijk. Brieven, *Gelden*, enz. FRANKO te adresseeren aan het Bureau der COURANT.

VRIJDAG 14 MAART.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen ƒ 1.00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt, bovendien 25 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 13 Maart.

Het wetsontwerp tot regeling van het *lager onderwijs* brengt onder de Protestanten, niet weinig beweging in verschillende rigting. Het is bekend met welke heftigheid het van de eene zijde bestreden wordt, als het *Carthago delenda*, waarover het ministerie vallen en eene nieuwe orde van zaken vertijzen moet. De orthodoxen, die een maar al te gegrond bezwaar hebben tegen de *gemengde* school, prediken een kruistogt daartegen, waarin wij op den voorgrond zouden staan, als de strijd alleen tegen de gemengde school gold, en er mogelijkheid bestond, om gescheidene scholen in ons land in te voeren. De mogelijkheid dat de scholen kunnen worden gesplitst in israelitische, protestantsche en katholieke scholen, is altijd gesteld, nooit aangetoond. Ons zou geene zaak ter wereld aangenamer zijn, dan het overtuigend bewijs te erlangen, dat de verlangde splitsing bereikbaar is. En als de partij, in plaats van door allerlei onbehoorlijke kunstmiddelen, de driften gaande te maken, er zich op toelegde om duidelijk aan te toonen dat de splitsing der scholen naar de gezindten voegzaam plaats hebben kan, dan zou zij vrij wat nader tot dat doel komen. Maar 't is haar niet alleen om de leerstellig-christelijke school te doen. Ofschoon de splitsing uit haren aard al zeer bezwaarlijk te verkrijgen was, heeft zij aan de beweging — zeker niet om de zaak te vereenvoudigen — nog verbonden een tweede veel verder reikend doel, het afbreken van de bestaande politieke orde van zaken, om die te vervangen door eene gansch tegenovergestelde. En in hare verblindheid heeft zij tot dit laatste doel de zaak van het christelijk onderwijs dienstbaar gemaakt; zoodat de gewigtige quæstie van de godsdienstige volksschool is afgedwaald tot een middel van beroering, om politieke doeleinden te bereiken. Zoo vindt men dan hier weder terug wat ten grondslag van de April-beweging lag: de godsdienst misbruikt tot eene politieke volks-agitatie.

De partij schijnt eens eene bijzondere behendigheid aan den dag te hebben willen leggen met twee vliegen in eenen slag te vangen. 't Ware al buitengewoon schoon geweest als zij er in had kunnen slagen, om eene enkele meester te worden. En had zij zich daarbij bepaald en de school-quæstie eerlijk behandeld, zoodat ook de Katholieken zich daarmede konden vereenigen! Maar wat hebben wij gezien? In de plaats van bij de Katholieken steun te zoeken, heeft zij zich verbroederd met eenige radikalen, die den mond vol hebben van christelijk onderwijs, maar zoo veel om Christendom geven als de grootste vijanden van de Openbaring, en die er zoo weinig van weten dat zij het platste radikalismus voor zuiver Christendom uitventen. En het is voor dezulken dat de fijne bloesem van het orthodoxismus, — en dat in zake van het christelijk onderwijs — hare geloofsbelijdenis verheelt om onder eene liberale vlag, arm in arm met het radikalismus, dat getooid is met de vrijheids-muts, gevolgd door het onwetendst deel der bevolking, storm te loopen op onze grondwettige orde. Wij meenen althans dat wij de tegenwoordige beweging zoo mogen voorstellen, als het orthodoxismus van wijlen den *Nederlander* in broederschap leeft met den *Nieuwsbode* en konsorten van Amsterdam en Amersfoort, en in hun gevolg meêslepen de ouden van dagen in liefdadige gestichten verpleegd, om gezamelijk ten strijde uit te trekken tegen het Ministerie, de Grondwet en den Koning.

Voor de bondgenooten van de Groenen, politieke tinnegieters, even opmerkelijk door hunne onbekwaamheid als door hun radikalismus op het stuk van godsdienst, heeft de quæstie van 't christelijk onderwijs hoegenaamd geen belang, dan in zooverre zij dienen kan, om het volk in beweging te brengen en eene revolutie te bewerken, die aan hunne raddraaijers het roer van Staat in handen geeft. De onhandigheid van die lieden gaat zoo ver, dat zij aan de orthodoxen, gelijk aan ons, hebben aangeboden, om door het gouvernement eene geloofsbelijdenis te laten opmaken, die op de scholen van alle gezindten zou moeten worden onderwezen. Men kan begrijpen, hoe dat voorstel van de zonderlinge bondgenooten in het groene kamp welkom is geweest. De orthodoxen kunnen daarin zien, welke verbazende vervolgingen hun van de zijde dier bondgenooten worden bereid, als die bondgenooten ooit meester van het land mogten worden. Wel is waar, de orthodoxen rekenen er op, dat zij zelven — niet de bondgenooten — de erfenis van het ministerie zullen overnemen. Wij nemen 't aan. Maar wij vragen, hoe lang zal dan het bondgenootschap duren? Denkt men dat de mannen, die naar de ministerieele zetels hunkeren, zich zoetsappig zullen neêrvleijen voor den orthodoxen standaart? Niet daarvoor voeren zij strijd. Hun behoort de magt; zij moeten regeeren: 't is hun tamelijk onverschillig onder welke vlag zij storm loopen. Maar als eens de bres gemaakt en de vesting ingenomen zal zijn, dan moeten zij haar in bezit nemen, en wie haar het eigendom betwist, is haar vijand. Is de anti-revolutionnaire partij gezind hun de magt af te staan, al of niet. Zoo neen, waarop zal zij dan steunen om te regeeren? Zij zal alleen staan tegen bittere en talrijke vijanden, de Katholieken er buiten gelaten, die toch ook nog al iets beteekenen, en met de bondgenooten, waarmede men het gouvernement zal hebben afgebroken, tot de heftigste bestrijders vervreemd. Wat een schouwspel zou dat leveren! Staat zij daarentegen de magt af aan de bondgenooten, hoe zal zij dan vrede kunnen hebben met het hoofdbeginsel van die christelijke partij, die maar een enkel artikel heeft voor hare geheele geloofsbelijdenis, namelijk, dat niemand zich plaatsen mag tusschen den *Nieuwsbode* en God-almagtig? Wat zij van Christus den Verlosser maakt is niet gezegd; dit zullen wij welligt later vernemen. Inmiddels heeft zij den Groenen aangeboden om eene geloofsbelijdenis te laten fabriceeren door het gouvernement, welk gouvernement zij-zelve zijn moet. Het denkbeeld op zich-zelf genomen is nog al verleidelijk voor lieden, die zich vastklampen aan de dortsche Synode, die door Prins Maurit's zwaard, met behulp van kerker en ballingschap, geldend gemaakt. Maar de vraag is, of de geloofsbelijdenis kan worden aangenomen van een gouvernement, dat van het Christendom niets dan den naam behouden heeft, en een zuiver natuurlijk Deïsmus met verwerping van de geheele Openbaring belijdt? Thorbecke is verre overtroffen door de bondgenooten van de »vrienden", en staat in de schaduw bij de mannen, die schuilen achter den *Nieuwsbode*. Hoe zal dat bondgenootschap dan moeten genoemd worden? Heeten de orthodoxen dat niet »een heulen van het geloof met het ongeloof?" Een verwijt dat zij tot de Katholieken rigten, terwijl zij zichzelven aan het euvel bezondigen.

Men ziet hoe de »vrienden" zich, door hunne zoogenaamde behendigheid hebben vastgewerkt. Hunne beweging, zelfs als ze slagen mogt, kan niet dan ten hunnen schade uitloopen. Wat zal het geven, als zij, gelijk verwacht wordt, mislukt?

Dat kan men zien in de houding der protestantsche tegenpartij, die nog kortelings in het gelid stond, om mede te ijveren tegen het ministerie en de bestaande orde van zaken, en thans zeer plotseling eene wending heeft gemaakt, die haar plaatst in de rij der ministerieelen tegen de bondgenooten van gisteren. Zij bereidt zich voor, om de erfenis in bezit te nemen, waarover zij meent te kunnen beschikken. Nu en dan schiet zij nog een pijl af op de verlatene bondgenooten; maar dat geschiedt slechts om het vuur te onderhouden; zij acht den strijd gewonnen, en neemt maatregelen om den buit te aanvaarden.

Een manifest van den heer Hofstede de Groot in de *Kerkelijke Courant* opgenomen, maakt dat duidelijk. Daarin wordt de beweging niet der moeite waard geacht om besproken te worden; de aanneming der wet op het onderwijs als waarschijnlijk voorgesteld. En komt deze wet al niet tot stand, dan zal het spoedig eene dergelijke wet zijn. Daaromtrent is hij volkomen gerust. Hem blijft nog slechts de vraag, wat de »Hervormde kerk" of liever zoo als hij zelf in den loop van zijn stuk zegt, wat »de grootste onzer evangelische kerkgenootschappen" doen moet?

Wij laten de vraag daar in hoe verre de heer de Groot het regt heeft het hervormde kerkgenootschap het »grootste" te noemen, hij zou moeite hebben, om die benaming te regtvaardigen Letten wij er liever op, dat hij den tijd gekomen acht om het onderwijs op de openbare school te gaan exploiteeren tegen de Katholieken en de Orthodoxen in de vrijzinnige groninger rigting.

Het stuk onder dat oogpunt is zeer belangrijk. In het oog der partij welligt een weinig voorbarig, maar daarom zeker de aandacht dubbel waard.

Wij danken er den heer Hofstede de Groot voor en zullen het onze er toe bijdragen om aan zijne bezorgdheid voor het openbaar onderwijs de meest mogelijke bekendheid te geven.

Dan dewijl het stuk wat uitvoerig is, zullen wij tot ons leedwezen daarvan slechts een beknopt verslag kunnen mededeelen, dat wij evenwel met de meest mogelijke getrouwheid zullen opmaken.

Wij schreven onlangs, dat het niet zou kunnen uitblijven, of de Katholieken zouden te boeten hebben voor den geduchten tegenstand, welken de bewegings-mannen van hunne bondgenooten van gisteren ondervinden, nu zij inbreuk willen maken op een van de meest beteekenende regten der kroon en zij »alle sporen van den invloed van het jaar 1848" willen »uitwisschen." 't Is pas een paar dagen geleden dat wij voorspelden op welke wijze er wraak zou genomen worden over dien tegenstand: nu reeds hebben wij, evenmin tot onze verwondering als tot ons leedwezen, te konstateeren, dat wij met juistheid voorzien hadden wat ons van den kant der thans door spijt en wrevel geheel verbijsterde agitatie te wachten stond.

Ziehier eenige weinige staaltjes uit de vele, welke wij zouden kunnen leveren, van den toon harer polemiek in de laatste paar dagen.

»*Met verachting*, dus roept de *Nieuwsbode* uit in een onverstaanbaar betoog tegen prof. de Groot, *met verachting begroeten* (?!) wij onze onwaardige bestrijders, *de Arnhemsche Courant* en *de Tijd*, omdat zij elk op hare wijze, zoowel volksaard als Grondwet *verzaken*."

't Is niet gemakkelijk te begrijpen; maar daarover heen gestapt. De *Nieuwsbode* schrijft ook niet om begrepen te worden. Dat laat zij aan hen over, die meenen dat de pen van den journalist niet door hartstogt moet bestuurd worden. Hij meent het met schelden en met »verachten" te kunnen winnen. Zijn raadselachtig artikel besluit hij aldus:

»Wij nemen de vrijheid onze lezers zeer aan te sporen, om in deze dagen *Arnhemsche Courant* èn *Tijd* zorgvuldig te lezen. Zij zullen er de *verachtelijkste* soort van polemiek vinden, die men zich denken kan."

Wij hopen dat de *Nieuwsbode* de voldoening hebbe dat zijne lezers ditmaal gehoor geven aan zijnen goeden raad en zullen ons daarover niet beklagen. Vermoedelijk zullen zij dan echter iets geheel anders vinden, dan de *Nieuwsbode* hen deed verwachten; doch daarbij zullen zij, naar wij meenen, niet verliezen. Intusschen lette men op, dat wij al die liefelijke qualifikatiën, die ons toegediend worden, krijgen *à-propos* van eene quasi-wederlegging van het vonnis, door den heer de Groot over de beweging uitgesproken.

Dat de *Amersfoortsche Courant* bij de lauweren, welke de *Nieuwsbode* inoogst, niet slapen kan, spreekt van zelf. Zij buldert echter uit een anderen toon. Niet-alleen de *Tijd* moet boeten voor den ondervonden tegenstand; op het gansche ultramontanismus zal die gewroken worden.

»Het roomsche volk ligt... in alle landen in de *diepste onkunde*, in het *jammerlijkste bijgeloof* en in eene *bijna dierlijke ruwheid* verzonken. Dat volk vliegt op Rome's wenken en voor dat volk maakt Rome de vorsten bevreesd.....

»Neen, de tijd van het roomsche fanatisme, van de ultramontaansche onverdraagzaamheid en van de barbaarsche vervolgzucht is niet voorbij. Rome is nog altijd hetzelfde!... Broeders, waakt en sterkt u tegen de dingen, die zeker nog komen zullen.

»Bestaat er gelijkstelling van allen voor de Wet, dit is den Ultramontanen (en de geheele roomsche Kerk is ultramontaansch) niet genoeg. Zij willen geene gelijkstelling — zij willen heerschen."

Dus raast en schimpt de *Amersfoortsche Courant*, den *Nieuwsbode* zoo mogelijk, en dit zij haar tot voldoening, in kwaadaardigheid nog overtreffende. Onze lezers verwachten niet van ons dat wij ons tot antwoorden vernederen. Dat is trouwens ook onnoodig. Bij schim-

taal als de aangehaalde behoort men indachtig te zijn, »*qu'il suffit d'ordinaire de répondre par le dédain à l'injure.*"

Eergisteren avond overleed alhier, in den ouderdom van 73 jaren, de heer A. A. Reäel, ridder van de orde van den nederlandschen leeuw, lid van de Provinciale Staten, oud-lid van de Tweede Kamer en gedurende vele jaren wethouder der hoofdstad. In de verschillende betrekkingen door hem bekleed, genoot hij de achting en de toegenegenheid van allen, die met hem in aanraking kwamen. Daarop had hij aanspraak om zijn regtschapen karakter en om den rusteloozen ijver, met welken hij al de pligten, die op hem rustten, vervulden. Aan het hoofd van een der belangrijkste afdeelingen van het Gemeente-bestuur geplaatst, waar elke dag hem nieuwe moeijelijkheden opleverde, wist hij door zijne loyauteit en zijn voorzigtig beleid aan alle vraagstukken, die zich voordeden, eene bevredigende oplossing te geven, zoodat er niemand was, die zijne bemoeijingen in zaken van onderwijs en armwezen kende, die hem lof en dank kan onthouden. Van den kant zijner geloofsgenoten geworden die aan zijne nagedachtenis in de ruimste mate, daar het vooral aan zijne regtsliefde en wijsheid moet worden toegeschreven, dat de handelingen van het Gemeentebestuur te hunnen aanzien zich doorgaans door dien geest van regtvaardigheid en billijkheid kenmerkten, welken wij wenschen, dat daarbij steeds moge blijven voorzitten. Als Katholiek was hij velen een stichtend voorbeeld door zijne godsvrucht, door zijne onbekrompen liefdadigheid, door zijne bereidvaardigheid om van dienst te zijn waar zijne hulp werd ingeroepen, door zijne ganschen handel en wandel. Bidden wij dan ook den goeden God, herdenkende hoeveel goeds wij aan hem te danken hebben, dat hem weldra het loon voor zijnen arbeid ten deel valle in de verblijven der gelukzaligen.

Door verscheidene burgemeesters in deze provincie moet aan Gedep. Staten het volgende omtrent de werking der armen-wet zijn gerapporteerd:

»Dat, wat aangaat de werking der armenwet, de toepassing van het beginsel »de armen-zorg behoort aan de Kerk of de bijzondere liefdadigheid," door eene omstandigheid wordt belemmerd en onmogelijk gemaakt. — Die omstandigheid is:

»Het verschillende onderstands-domicilie bij de burgerlijke wet en de kerkelijke reglementen aangenomen. — Door dat verschil wordt de burgerlijke gemeente met armenzorg bezwaard, die zij vroeger niet kende. Voorwaar niet alle kerkelijke armbesturen passen de kerkelijke reglementen in het geheel toe. Bedriegen wij ons niet, dan zijn er niet weinigen die of de wet of het reglement aannemen, al nadat het geldelijk belang der armen-kas het medebrengt.

»Weder anderen wenschen zich van subsidie te ontslaan, maar om dat te doen, bedeelen zij slechts die, welke en in hunne gemeente wonen en daar geboren zijn, en zij passen weder van reglement of wet dat toe, wat het geldelijk belang hunner administratie medebrengt, hunnen natuurlijken wensch naar vrijheid en onafhankelijkheid het meest in de hand werkt.

»Het gevolg van dat verschillend onderstands-domicilie, laat zich dan ook niet ver zoeken, het is: dat schijnbaar vermindering van subsidie zal plaats hebben, maar dat inderdaad de uitgaven voor de armen door de gemeente bedeelen te doen, zullen toenemen en zich meer en meer uitbreiden, zoodanig dat er gelang nagenoeg geen gemeente meer zal te vinden zijn, of die uitgaven zullen eene belangrijke plaats op de begrooting innemen.

»Wij schromen dan ook niet te zeggen, dat de werking van het bij de wet aangenomen onderstands domicilie, nu bij de kerkelijke reglementen een ander verkozen is, verderfelijk werkt en dat het in het algemeen belang van iedere gemeente is, dat één onderstands domicilie en voor de Kerk en voor het burgerlijk armbestuur aangenomen moge worden.

»Daar het beginsel op den voorgrond staat: »de verzorging der armen behoort tot de Kerk of de bijzondere liefdadigheid," zijn wij overtuigd dat de Regering geen betere weg kan volgen, dan zich bij de wet, wat het onderstands-domicilie betreft, aan de kerkelijke reglementen aan te sluiten en de woonplaats van den behoeftige als zijn onderstands domicilie aan te nemen. Daardoor alleen zal het beginsel der wet nader gekomen worden; daardoor zal het blijken of werkelijk subsidiën verminderen, of werkelijk de burgerlijke fondsen minder dan vroeger met uitgaven voor de armen worden belast.

Welligt wordt ons op onze redenering tegengeworpen; »gij hebt zonder verandering van het wettig onderstands-domicilie, dat middel in de hand uw doel te bereiken; laat hij, die elders in onderstand, voor rekening uwer gemeente (zijne geboorteplaats) is opgenomen, naar uwe gemeente overkomen, en daar zijnde, laat hem over aan de kerkelijke armenzorg of bijzondere liefdadigheid."

Dat middel, het is waar, is toepasselijk op den gezonde; bij den zieke faalt het, maar ook bij den gezonde is het nadeelig in zijne werking; de man toch, die in zijne woonplaats met eene ondersteuning van 50 cents 's weeks zoude kunnen voortgeholpen worden, zal niet zelden in zijne geboorteplaats, in het oord dat hem vreemd geworden is, met het verdubbele dier som aan gebrek en ellend ten prooi zijn.

Maar er is meer; is het billijk, vragen wij het kerkelijk armbestuur, dat in den zijnen alle armen, die volgens de kerkelijke reglementen tot derzelver zorg behooren, getrouw naar vermogen ondersteunt, te belasten met de zorg van armen uit gemeenten, waar, hetzij uit onvermogen hetzij uit onwil, het reglement slechts gedeeltelijk toepassing erlangt? Is het denkbaar, vragen wij, dat zoodanig armbestuur, die armen zal aannemen en ondersteunen?

En doet het bestuur dat eens, wat zal dan het gevolg zijn van die daad? dit, dat de armen-fondsen verdunnen, en dat het bestuur, dat zoodanig liefdadig stelsel wil volhouden zich vroeger of later moet werpen in de banden van het subsidie-stelsel, dat teregt der liefdadigheid doodend wordt genoemd.

De slotsom van het tweede gedeelte van ons rapport, is dan ook dat wij UEdel Groot Achtb. met den meesten ernst verzoeken, bij de Hooge Regering aan te dringen, een voorstel van wet te doen, waarbij de woonplaats der behoeftigen, zoowel voor het kerkelijk als burgerlijk armbestuur, tot onderstands-domicilie wordt verklaard.

Door eenheid van onderstands-domicilie is alleen de vraag te beantwoorden, of kerkelijke en bijzondere liefdadigheid in staat is, grootendeels de armenzorg te dragen; zonder die eenheid zal deze vraag steeds naar antwoord wachten.

Ten vorigen jare werd, naar aanleiding van een brief uit Alexandrië in het *Journal des Débats*, melding gemaakt van een nieuw systeem van rijstbouw, waardoor men tweemaal, in plaats van éénmaal, in hetzelfde tijdsbestek kan oogsten. Thans leest men in een brief uit dezelfde stad aan de *Indép. belge*, dat de proef dezer nieuwe methode herhaald en met een goeden uitslag bekroond is. De onderkoning van Egypte verschaft den grond en al wat tot de kultuur noodig is: menschen, paarden, water enz. Eene internationale kommissie, zamengesteld uit personen door verschillende regeringen benoemd, zal worden belast met de taak de verschillende tijdperken van groei na te gaan, en de uitkomsten daarvan, uit een fiziologiesch en ekonomiesch oogpunt, te konstateeren. Engeland, Oostenrijk, Spanje en Nederland hebben reeds hunne vertegenwoordigers benoemd; men verwacht thans de benoeming van de fransche, amerikaansche en sardinische leden der kommissie.

Heden worden van regeringswege, ten behoeve der kamers van koophandel en fabrieken, vermeld bij § 2 der cirkulaire in de *Staats Courant* van 29 Junij 1852, verzonden exemplaren van de door het bestuur der vereeniging genaamd: *National anticorn law league* te Manchester, in September 1854 uitgegeven bekroonde verhandeling getiteld: *The charter of the Nations; or, Free Trade and its Results.*

Gelijke exemplaren ontvangen de koninklijke bibliotheek te 's Gravenhage, de nederlandsche maatschappij ter bevordering van nijverheid te Haarlem, de hollandsche en geldersche maatschappijën van landbouw en de afdeeling koophandel der maatschappij: *Felix Meritis*, te Amsterdam.

Bij arrest van den Hoogen Raad der Nederlanden van heden, is uitspraak gedaan in de zaak van den minister van Financiën tegen Mr. P. L. de Lom de Berg, lid van de Tweede Kamer der Staten Generaal en notaris te Venlo. De Raad heeft ten aanzien der voorgestelde exceptie van onbevoegdheid o. a. overwogen, dat volgens het derde der additioneele artikelen van de Grondwet van 1848, art. 92, N°. 1 der wet op de regterlijke organizatie is gebleven van verbindende kracht en dat de Hooge Raad dus bevoegd is van de zaak kennis te nemen. De Raad heeft daarna den gedaagde van alle regtsvervolging ontslagen ten aanzien van het eerste ten laste gelegde feit (te lage aangifte van huurwaarde), doch hem schuldig verklaard aan te geringe aangifte van: 1°. der deuren en vensters van het door hem bewoonde huis door die op te geven als te bedragen 18, terwijl gebleken is, dat er 22 waren; en 2°. der haardsteden, door die op te geven als 3 te bedragen, terwijl bleek, dat er zich 7 in zijn huis bevonden; hij is te dier zake veroordeeld, voor de eerste overtreding in eene geldboete van *f* 5,52 en voor de tweede, in eene boete van *f* 144,06 en in de kosten van bekeuring en het geding, onveranderd zijne gehoudenheid tot het betalen van het evenredig meerder bedrag der belasting.

Z. M. heeft vergund: aan den kapt.-luit. ter zee tit. J. A. B. Tadsen, equipagemeester der marine te Amsterdam het aannemen en dragen der versierselen van ridder der Zwaard-orde van Zweden en Noorwegen, aan den kol. der art. E. van Löben Sels, buiteng. adj. van Z. K. H. Prins Frederik der Nederlanden, chef van het bureau der artillerie bij de ministerie van oorlog, het aannemen en dragen van de versierselen van ridder der orde van den Rooden Adelaar 2de kl. van Pruissen.

'sGRAVENHAGE, 12 Febr. Naar men verneemt zal hier ter stede eene stoommeel-fabriek opgerigt worden, door de HH. Nicola en Koechlin.

KAMPEN, 11 Maart. In de laatstleden Zaturdag gehoudene vergadering van aandeelhouders in de Rijn- en IJssel-Stoomboot-Maatschappij is bepaald, dat elke houder van een aandeel in genoemde maatschappij voor zijn persoon tot een bedrag van twintig gulden 's jaars gebruik kan maken van de booten der maatschappij.

COEVORDEN, 10 Maart. Onze korenmarkt was op heden weder zoo als alle weken druk bezocht; er waren p. m. 400 wagens met rogge en boekweit, beladen met ten naastenbij 2400 mudden; de rogge was *f* 8 a *f* 8.25, boekweit *f* 6 a *f* 6,50.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS 11 Maart. De graaf Walewski heeft een staatsdiner gegeven, gevolgd door koncert. De gevolmagtigden ter konferentie waren tegenwoordig.

— De gewezen prefekt onder het provisioneel bewind van 1848, de heer Caussidière, was aan boord van de *Pacifique*, welk vaartuig, zooals men weet, voor verloren wordt gehouden.

— De pruissische gezant bij ons hof, de heer von Hatzfeld, leeft thans zeer afgezonderd en verschijnt nooit op de feesten in het kasteel der Tuileriën. Men zegt evenwel, dat de gevolmagtigden, alvorens tot de definitieve onderteekening van het vredes-traktaat over te gaan, Pruissen zullen uitnoodigen, om deel aan de laatste deliberatiën te nemen en de protokollen mede te onderteekenen. Hoewel dit gerucht vrij algemeen in onze politieke kringen verspreid is, vereischt het desniettemin bevestiging.

— De laatste bulletins betreffende de ziekte van prins Jérome, luiden minder gunstig. De geneesheeren zijn niet zonder zorg. Indien de prins dezer dagen kwam te overlijden, zouden de feesten, die bij eene gelukkige bevalling der Keizerin te wachten zijn op eene onaangename wijze gestoord worden. De lijder heeft verzocht dat men zijn stoffelijk overschot plaatsen zal in de kapel van het Hôtel der Invaliden, naast dat van zijn broeder Napoleon I.

— Men verzekert, dat de goedkeuring van het ministerie van binnenl. zaken is geweigerd voor eene brochure van een voormaligen redakteur van *de Presse*, welke niet genoeg in verzoenenden geest voor Rusland was geschreven. Buitendien is de opvoering van het stukje *les Cosaques* te Toulouse, en naar men er bijvoegt, in al de departementen verboden. Men maakt ook de opmerking, dat de *Charivari* opgehouden heeft met het geven van russische karikaturen.

ENGELAND.

LONDEN, 11 Maart. In de zitting van het Hoogerhuis van verleden Maandag, heeft Lord Malmesbury verklaard, dat hij na de Paasch-vakantie de oplettendheid der vergadering op den val van Kars en de daarover gewisselde korrespondentiën zou vestigen.

— Omstreeks het midden dezer maand wordt Koningin Viktoria te Portsmouth verwacht, om de aldaar vereenigde schroefkanonneerbooten in oogenschouw te nemen.

— Volgens de londensche bladen van jl. Maandag verwacht men, dat de britsche vloot te Portsmouth en elders zoodra er officiëele tijding van de geboorte van eenen erfgenaam der fransche kroon komt, deze gebeurtenis met een algemeen koninklijk saluut, het uitsteken der wimpels enz., zal vieren.

— De heer Oldhave, dokter aan de hoogeschool te Oxford, heeft den eersten Zondag van de Vaste in het openbaar zijne belijdenis als Katholiek afgelegd. Hij was in de anglikaansche Kerk als een werkzaam en geleerd geestelijke bekend.

— Mad. Goldschmidt-Lind geeft heden avond in Exeter Hall een koncert ten behoeve van het Nightingale-fonds ter ondersteuning der gekwetsten in den oorlog tegen Rusland.

De *Catholic Directory, Ecclesiasticae Register and Almanac* voor het jaar 1856 bevat de volgende bijzonderheden van den toestand van het Katholicismus in Engeland en Schotland.

De geestelijke provincie Engeland bevat een metropolitaan- en twaalf suffragaanzetels.

Gedurende 1855 is het getal met elf vermeerderd. Dertig nieuwe kerken een Benediktijner klooster en nog een van een andere orde zijn in aanbouw.

Er zijn in Engeland 11 katholieke seminariën of kollegiën en 5 engelsche seminariën buitenslands; twee te Rome; het engelsche kollegie door Gregorius XIII in 1579 opgerigt en het kollegie Pio, door Pius IX in 1852 gesticht, een te Lissabon in 1624 gebouwd; een te Valladolie en een te Douai.

Er zijn tegenwoordig tien katholieke aalmoezeniers voor de engelsche armee in het Oosten.

Onder de vele bekeeringen, die verleden jaar hebben plaats gehad, telt men die van verscheidene predikanten en protestantsche leeken van hoogen rang. De beroemdste zijn die van doktor Foulkes, oud-hoogleeraar der hooge-

school te Oxford, van doktor Palmer en van den landgraaf Dunraven.

Er zijn dertien katholieke lords, die in de pairs-kamer zitting hebben.

Het getal der katholieke leden van het Huis der Gemeenten is veertig, waarvan negen en dertig in Ierland en één, lord Howard, door het distrikt Arundel in Engeland gekozen zijn.

De Kerk in Schotland wordt door vier apostolieke vikarissen bestuurd. Het getal priesters bedraagt 135, dat der kapellen 141. Er zijn drie vrouwenkloosters, een geestelijk schotsch kollegie te Rome, een te Valladolid en een te Ratisbonne.

De broeders Maristen zijn sedert eenige maanden te Glaskou gevestigd. Onder de 400.000 inwoners van Glaskou zijn 100.000 Katholieken, die meest alle tot den werkenden stand behooren.

Het is gemakkelijk na te gaan, hoe veel nut de door de broeders Maristen geopende scholen zullen stichten. Zij zullen voor de knapen hetzelfde doen, wat voor de meisjes een zeventigtal geestelijke Zusters doet, die namenlijk de dochters zoowel uit de rijkste familiën als de van alles ontblootte weezen leeren en opvoeden. Het is te hopen dat de kongregatie der maristen zich in Schotland uitbreide, waar groot gebrek is aan katholieke onderwijzers en onderwijzeressen.

— Met de *Canada* zijn te Liverpool tijdingen ontvangen uit New-York, loopende tot 28 Febr. In den senaat heeft de heer Mason de overlegging gevraagd van alle korrespondentiën, gevoerd met de engelsche Regering, betreffende het aanwerven van vreemde troepen, met overlegging tevens van alle dokumenten, die geschikt zijn om de deelneming van engelsche agenten aan die aanwerving te bevestigen. De heer Cass is daarop verder gegaan dan de heer Mason, door de verklaring, dat die deelneming buiten allen twijfel is. Het voorstel van den heer Mason is ten slotte aangenomen.

In de zitting van den 26sten Febr., heeft de heer Bell de quæstie betreffende Centraal-Amerika ter sprake gebragt en verklaard, dat hij geenszins voor eene uitbarsting des oorlogs bevreesd is, tenzij de mannen, die zoowel te Washington als te Londen het bestuur in handen hebben, als krachtzinnigen wilden handelen.

De *Boston Courier*, die in haar nommer van 25 Februarij de terugroeping van den heer Crampton, engelsch gezant te Washington, als stellig mededeelde, alsook het afbreken der diplomatieke betrekkingen met Engeland, geeft echter in het daarop volgende nommer de verklaring dat de dépêches, welke met de *Atlantic* en *sia* ontvangen zijn, in geen enkel opzigt de hoop verminderd hebben, dat het geschil met Engeland in der minne zal vereffend worden, hoewel de staat der betrekkingen tusschen beide landen geene belangrijke verandering heeft ondergaan.

Eene dépêche, welke te Halifax uit New-York is ontvangen deelt mede, dat Walker de geheele Mozquito-kust bij het gebied van Nicaragua ingelijfd heeft. Indien deze tijding bevestigd wordt, dan zal de vereffening der quæstie betreffende Centraal Amerika zonder twijfel eene moeijelijkheid te meer ondervinden.

De heer Dallas, nieuw benoemd amerikaansch gezant te Londen, verwachtte zijn instruktiën.

De verjaardag der geboorte van Washington is in de geheele Unie met buitengewone pracht gevierd.

Berigten uit Mexico deelen mede, dat de stad Puebla zich nog immer in de magt van Haro-Ytamarez bevond. De hoofden van den opstand, die op het kasteel van St. Juan d'Ulloa uitgebarsten is, zijn veroordeeld om gefusilleerd te worden.

Het nieuwe mexikaansche handelstarief is den 1n Jan. in werking gekomen.

DUITSCHLAND.

BERLIJN, 12 Maart. De *Preussische Correspondenz* meldt, dat de fransche gezant aan het hof van Berlijn gisteren den minister president von Manteuffel eene depêche van graaf Walewski heeft overhandigd, die, uit naam van de parijsche konferentie en onder mededeeling van de extrakten uit de protokollen, Pruissen uitnoodigt om in het belang van Europa en als mede-onderteekenaar van vroegere traktaten, gevolmagtigden naar Parijs te zenden tot deelneming aan de konferentie aldaar.

Het bovengenoemde blad voegt bij die mededeeling, dat Pruissen aan deze uitnoodiging gehoor zal geven.

— Gisteren ochtend tusschen 10 en 11 ure, is de direkteur-generaal van policie v. Hinckeldey, bij Charlottenburg in een duel op de pistool met den 1sten luit. von Rochow von Plessow, lid van het heerenhuis, gedood. Het schot trof in de borst, de gewonde leefde nog slechts eenige minuten. De aanleiding tot het tweegevecht was, dat de verslagene dezer dagen was verschenen in het lokaal, waar in tegenwoordigheid van het hof carroussel werd gereden. De heer v. Hinckeldey was er in groote uniform gekomen; de heer v. Rochow, die met het bestuur was belast, trad hem te gemoet en voerde hem toe, dat daar geen policie-beambte (schutzmann) noodig was. Hierop was eene woordenwisseling ontstaan, welke eene uitdaging door den heer v. Hinckeldey ten gevolge had. De sekondant van den heer Hinckeldey, was een geheim opperregeringsraad, die van den heer v. Rochow zijn broeder. Men verwondert zich, dat de heer Hinckeldey, die kortzigtig is, een duel op de pistool heeft aangenomen. Het lijk is gisteren hier gebragt. Den nacht voor het duel heeft de heer Hinckeldey, van wiens duel zijn gezin geen vermoeden had, in zijn kabinet doorgebragt en orde op zijne zaken gesteld. Zoowel hij als de heer von Rochow hadden hun ontslag ingediend. De heer von Rochow is gearresteerd. De overledene heer von Hinckeldey was in November 1848 van Merseburg, waar hij opperregeringsraad was, naar Berlijn ontboden als prezident van policie; in 1854 werd hij tot direkteur-generaal van policie (een nieuw gekreëerd ambt), tot lid van den raad van State en direkteur bij het ministerie van Binnenl. zaken benoemd. Vroeger was hij reeds bekleed met den titel van werkelijk geheim opperregeringsraad, met den rang van raad 1ste klasse. Twaalf orden, waaronder die van den Rooden adelaar 2de klasse met eikenloof, die van St. Jan en het ridderkruis van de orde van Hohenzollern versierden zijne borst.

— De dood van den heer v. Hinckeldey heeft in alle klassen der hoofdstad een diepen indruk gemaakt. Zijn tegenstander, de heer v. Rochow, is de zoon van den ouden maarschalk van den vereenigden landdag van 1847.

— De heer Stengel, doktor in de theologie te Erlangen, heeft het Katholicismus omhelsd en in de hoofdkerk van Bamberg zijn Belijdenis afgelegd.

ITALIE.

TURIJN, 2 Maart. Het honend artikel van den *Hesperus*, tegen den oostenrijkschen Keizer, werd, naar de *Courrier des Alpes* verzekert, tijdens de konferentiën te Parijs, den graaf de Cavour voorgelegd, en ging van de eene in de andere hand over. De verlegenheid van genoemden graaf was te grooter, daar hij juist dien dag ten middagmaal bij den graaf von Buol was genoodigd. Natuurlijk protesteerde de Cavour tegen elke deelneming daaraan, en dientengevolge zouden de israëliet Dom en een paar andere medearbeiders van de *Opinione* en den *Hesperus* per telegraaf eene scherpe berisping hebben ontvangen. Bij dat dagblad-schandaal komen nu nog de revolutionnaire bewegingen onder het engelsch-italiaansch vreemden-legioen, gepaard aan het gerucht van gevangennemingen te Bologna. Dat de oproerigheid niet onbeduidend is geweest, blijkt uit de gevangennemingen alhier zoowel als te Genua en Navarra bewerkstelligd, zoo mede uit de verplaatsing van het legioen, dat vroeger heeft plaats gehad dan Oostenrijk zelf verlangde.

— De *Amico Cattolico* meldt den terugkeer tot de Katholieke Kerk der barones von Hügel, eene engelsche van geboorte en echtgenoot van den K. K. oostenrijkschen gezant aan het hof van Toskane, en van mejufvrouw Louize Beney, uit Zwitserland. Beide werden door den H. W. H. Aartsbisschop van Florence in de gemeenschap der Katholieke Kerk aangenomen.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 13 Maart.

BEVALLEN (11 Maart): E. C. Kloppenburg, geb. Kuhbach, D. — J. J. Gaveel, geb. Kist, Z.

OVERLEDEN (8 Maart): C. A. van der Sprang van Lee, 4 j. — T. L. Neuteboom, 39 j. — (9 Maart): J. A. V. Curiont, 78 j. — N. Bosch, wed. B. Kroese, 72 j. — (11 Maart): M. C. F. Molling, geb. Többe.

Wisselkoersen.

Parijs	2/m.	f 56	Livorno	2/m	f 39
»	zigt	» 56¼	Napels	»	» 87
Bordeaux	2/m.	» 55⅞	Petersburg	»	» 1.78
»	zigt	» 56½	Weenen	6 w.	» 34
Madrid	3/m.	» 243	Augsburg	»	» [illegible]
Cadix	»	» 243	Frankfort	»	» [illegible]
Seville	»	» 242	Hamburg	2/m.	» [illegible]
Bilbao	»	» 242	»	zigt	» [illegible]
Lissabon	»	» 41¼	Londen	2/m.	» 11,82½
Porto	»	» 41¼	»	zigt	» 11,97½
Genua	2/m.	» 45[illegible]	Rotterdam	»	» ⅛

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 12 Maart. Belg. leen. 2½ pc. 53⅛, Obligatiën 3 pc. —; id. 4½ pc. 95¼; Spanje 1¼ 3 pc. 23⅞, Binnenl. 3 pc. $39\frac{5}{16}$; Romeinen 5 pc. —; Oostenrijk Metall. 5 pc. 83½; id. Nat. 5 pc. 83⅞.

PARIJS, 12 Maart. Fransche 4½ pc. 95.50; 3 pc. 73.35; 3 pc. Spanje —; id. 1¼ pc. —; 5 pc. Met. —; Rom. Leen. 87½.

LONDEN, 12 Maart. Consols 92¼, 3 pc. Spanje buitenl. 45; 1¼ pc. dito 24½; Comite-Bewijzen 4⅞; Passive 7¼; 5 pc. Rusl. 102; 4½ pc. dito 92; 4 pc. Holl. 95; 2½ pc. id. 63½; 5 pc. Sardinië 90; Brazilië 101; 4½ pc. Peru 79½; Gren. uitg. 7; id. werk. 21½; 3 pc. Mexico 20⅞; Turkije —; 4 pc. Portugal 44½; Ecuador —; Wissel op Amst. —.—.

WEENEN, 12 Maart. Met. 5 pc. 84; id. 4½ pc. 73½; Bank-Aktien —; Wissel op Londen 10.04; Amst. —; Parijs —; Goud 6; Zilver 2¾; Nieuwe Leening —.

BERLIJN, 12 Maart. 3½ pc. Pr. Staatschuld —; 4½ pc. Rusland —; id. 5 pc. 104¼.

HAMBURG, 12 Maart. Spanje 1¼ pc. 37; id. 3 pc. 23; Rusl. 5 pc. 98¾; 3 pc. Mexikanen 11[illegible]; 5 pc. Sardinië 85[illegible]; Wissel op Amst. —.—; Londen kort —.—; Weenen —.

FRANKFORT, 12 Maart. 5 pc. Met. 82¼; 1 pc. Spanje binnenl. 24½; id. 3 pc. 39⅛; Wissel op Londen 3/m. 120¼; Parijs 94½; Weenen 117¾; Amsterdam —.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

		11 MAART 4½ u. gebl.	12 MAART 4½ u.			gebl.
Nederl., Werkel. Schuld à	2½ pCt.	$63\frac{5}{16}$	$63\frac{5}{16}$	à	63½	$63\frac{5}{16}$
Dito Dito	3 »	75⅝	75⅝	»	75½	
Dito Dito	4 »	$93\frac{3}{16}$	93⅜	»	93⅝	93½
O. I. Leening 1844	4 »			»		
Amortisatie	3½ »	89⅞	89⅞	»		
Handel-Maatschappij	4½ »	130¼		»		
Aand. Arnh. Spoorweg	4½ »	99⅝	99⅝	»		
Dito Hollandsche dito				»		
Obligatiën	4½ »			»		
Maatschappij van Weld.	4 »			»		
Aand. Ned. Bank.	»			»		
België, Certifikaten	4½ »			»		
Dito *Rothschild*	2½ »	52		»		
Frankrijk, Obligatiën	3 »			»		
Spanje, Onbep. Stukken	1¼ »	24⅜	24¼	»	24½	24⅜
Nieuwe	3 »	43¼	43¼	»	43¾	43⅝
Binnenlandsche	3 »	$39\frac{5}{16}$	$39\frac{5}{16}$	»	39⅜	39⅜
Cert. Coup. Sp. Com.			$4\frac{5}{16}$	»	4⅞	4⅞
Amortisable Schuld		$7\frac{1}{16}$	7⅛	»	$7\frac{5}{16}$	7¼
Portugal, te Londen	3 »	45½	45¾	»	46	45¾
Dito Uitgestelde		21		»		
Rusl., bij *Hope en C°.*	5 »	101½	101⅜	»	101½	101⅝
Dito A°. 1828—1829	5 »	100¾	100¾	»	101	
Negot. 1831 en 1833	5 »		88¼	»		
Nieuwe Engelsche	4½ »	91¾		»		
Negot. 1840	4 »	81½	81½	»		
Dito *Stieglitz*	4		80¾	»		
Dito Nieuwe	4 »			»		
Certifikaten te Hamburg	5 »			»		
Inschr. op 't Grootboek	6 »			»		
Dito Certifikaten	6 »		63½	»		
Polen, Obligatiën	4 »	76⅝	76¾	»	$76\frac{13}{16}$	
Aandeelen 1835				»		
Oostenrijk, Metalliek	5 »	79½	79⅝	»	80¼	80¼
Dito Nationale	5 »	80⅝	80⅝	»	81	81
Dito 1847	2½ »	40⅝	$40\frac{15}{16}$	»	$41\frac{1}{16}$	41
Dito 1851 en 1852	2½ »	40⅝	$40\frac{15}{16}$	»	$41\frac{1}{16}$	41
Dito Nieuwe	5 »	$85\frac{1}{16}$	85¼	»	85¾	$85\frac{11}{16}$
Dito 1854	5 »	$85\frac{1}{16}$	85¼	»	85¾	$85\frac{11}{16}$
Weener Bank	5 »			»		
Dito	4 »	65	65⅛	»		
Aand. met Loting fl. 250	f		404	»		
Nieuwe dito 1854		340	339	»		
Pruiss. Aand. 1854	3½ »	205				
Amerika, Bank-Aktiën Cert.	»			»		
Dito Orig.				»		
Napels, Cert. bij *L. en B.*	5 »			»		
Sardinië, te Londen	5 »			»		
Denemarken, dito	3 »			»		
Louisiana, te Londen	5 »			»		
Brazilië	5 »		98¼	»		
Dito 1843	5 »			»		
Mexiko, te Londen £ 100	3 »	19⅞	$19\frac{11}{16}$	»		
Dito Onbepaalde	3 »	19⅝	19⅝	»		
Peru	4½ »		79	»		
Grenada, dito à £ 100	2½ »	20⅝	20⅝	»	$20\frac{15}{16}$	
Dito Uitgestelde	»	$6\frac{15}{16}$		»		
Ecuador		$3\frac{11}{16}$	$3\frac{11}{16}$	»		
Venezuela, te Londen	4½ »			»		
Dito Uitgestelde	1½ »					
Grieken, B. à £ 100	5 »					

N. 5 pc. Stiegl. 89¾; O. 88⅝; Credit A. f 240, 253, 253; Gren. onb. 20⅝, $\frac{15}{16}$; Ecuad. onb. $3\frac{11}{16}$; Lw. 4⅞, O. B. A. f 1240, 1250.

Binnenl. fondsen waren heden prijshoudend. Spaansche, portugeesche en oostenrijksche fondsen bij vrij levendigen handel tot verbeterde koers te plaatsen. In oost. Cred. A. vertoonde zich veel koopers, zoodat dezelve eene belangrijke rijzing ondervonden.

Koers van het Geld: Beleening 4½ pCt., Prolongatie 4½ 5 pCt., Diskonto 4 pCt.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, 12 Maart. Tarwe prijshoudend; [illegible] Inlandsche merkelijk hooger. 129 ℔ witb. Poolsche f 625; 128 ℔ b. dito f 615; 129, 130 ℔ n. Geldersche f 425, f 430; 130 ℔ dito f 440; 127 ℔ witb. Pools. f 610.

Inlandsche Rogge f 5 à 10 hooger; buitenl. prijshoudend; 120 ℔ Pruissische f 355; 121, 122 ℔ n. Pommer f 320, 332; 117, 118 ℔ n. Inl. f 292; 295; 118 ℔ dito f 293 op levering; 116 ℔ dito f 280 a. d. Zn.; 118 ℔ dito f 295, 296, f 298, 300, a. d. Zaan.

Garst, Haver en Boekweit zonder handel.

Op 9 vaten Olie in Sept. en Oct. 74½ £. *Lijnzaad* prijshoudend; 108/9 ℔ Egyptisch f 367½; 10 ℔ Krim [illegible] f 406. *Raapolie* op 6/w. f 53¾; Vliegend f 52¾; 1° Mei [illegible] f 49[illegible]; Sept., Oct., Nov. en Dec. f 41⅝. *Lijnolie* op 6/w. f 37½; Vliegend f 36; 4°. April en Mei f 35½; Sept., Oct., Nov. en Dec. ek. f 33¾. *Hennepolie* op 6/w. f 49½; *Raapkoeken* per 1040 st. 103, 107. *Lijnkoeken* per st. 12½, 13.

ANTWERPEN, 12 Maart. *Koffij.* Voor Braziel neemt de vraag toe en zijn daarvan afgedaan 2200 bn. en van Santos 400 balen, alles tot hoogere prijzen. Andere soorten zonder omgang.

Graanmarkt Zonder handel van eenig belang, maar *Tarwe* hooger. Voor mooije Rijnlandsche f 17¼ betaald. *Rogge* onveranderd. Amer. Rogge f 12 per 70 kilos. Danziger [illegible] bij kleine partijen met f 15½ betaald. [illegible]

Katoen met kalmer markt, en slechts 400 balen Mobile verkocht.

LONDEN, 11 Maart. *Suiker* stil en eerder lager. Van W. I. zijn 900 vaten verkocht. Van 12000 zak Madras en

O. I. ging het grootste deel af. Uit de hand zijn verkocht 15000 zak Manilla aan de kust zeilende a 38/6 d. voor Clayed en 35/3 d. voor Unclayed.

Rijst. Van Bengaal en Madras zijn uit de hand 6 a 7000 balen a 9/10½ en 10/9 afgedaan.

Koffij zonder handel, alleen zijn 300 zak zeer fijne ord. Native Ceylon a 53 s. verkocht.

Salpeter goed gevraagd, uit de hand gingen 1000 zak Bengaal van 5 a 2½ 70 raf. a 34 a 34 s. 6 d. af. — *Talk* flaauw op 57 s. 3 d. a 57 s. 9 d. voor disponible en 51 s. 6 d. voor de laatste 3 maanden dezes jaars.

Van *Cochenille* gingen 190 cer. tot volle prijzen af.

Van *Cacao* zijn 200 zak Trinidad opgehouden, daar er geen bod gedaan werd.

Hennip onveranderd.

Lijnolie 34 s. 6 d. a 35 s. voor in loco.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 13 Maart. Swart, Senior, Batavia.

UITGEZEILD:

TEXEL, 12 Maart. Zoetelief, Raphael, Curaçao. - Potjewijd, Agatha Geertruida, Bayonne.

HELVOET, 12 Maart. Armstrong, Eersteling, Batavia.

Advertentiën.

(1874) Op den 9 Maart 1856 overleed, op het Kasteel te Wijchen, in den ouderdom van ruim 61 jaren, onze geliefde Zuster, DOMINICA ALETTA VAN CLARENBEEK, Weduwe van Wijlen den Heer LAMBERTUS VAN DEN BOGAARD, aan de gevolgen eener langdurige ziekte, tijdig voorzien van de H. H. Sacramenten der stervenden.

F. VAN CLARENBEEK,
Pastoor en Deken te Winssen.

(1877) Heden behaagde het den Almagtigen God, mijne geliefde Echtgenoote ANNA MARIA THERESIA HOLLEN, in den ouderdom van ruim 39 jaren, tot zich te roepen, na vroegtijdig voorzien te zijn met de H. Sacramenten der stervenden, mij nalatende 3 kinderen, te jong om het groote verlies te kunnen beseffen.

KAMPEN, 11 Maart 1856. J. H. THOMAS.

(1880) Heden overleed tot onze innige droefheid, in den ouderdom van ruim 68 jaren, onze zeer geliefde Moeder, Mejufvrouw de Wed. J. B. BERENDSEN, geboren NASS, na vroegtijdig voorzien te zijn geweest met de H. H. Sacramenten der stervenden.

DOESBORGH, Uit aller naam,
12 Maart 1856. J. W. BERENDSEN.

(1881) Heden overleed in den ouderdom van 37 jaren, na voorzien te zijn van de laatste H. Sacramenten der Kerk, de Wel-Edel Gestrenge Heer GERARDUS MARINUS WIJNEN, Lid der Provinciale Staten van Gelderland, Wethouder der stad Culemborg, geliefde Echtgenoot van

CULEMBORG, E. A. KENKEL,
12 Maart 1856. Wed. WIJNEN.

De Zalf en pillen van Holleway. Wij zijn niet gewoon de duizende genees- en heelmiddelen, op te sommen, die er bestaan, maar wanneer er eene aan het publiek bekend is, die, bijzonderen lof verdient, dan houden wij het voor eene verpligting, aan de verschillende lijders, daadzaken te doen kennen. Wij hebben de zalf en pillen van Holloway gebezigd in vele gevallen van *schurftziekte, bedorven sappen, stooten enz.*, met een goed gevolg, en er zijn ons onderscheidene genezingen van veronderde kwalen, door middel van dezelven, bekend. De zalf en pillen van Holloway, behooren tot die weinige middelen, die aan elke verwachting beantwoorden, en wij zijn overtuigd, dat in gevallen van *bedorven bloed, en maag en leverkwalen*, geen beter geneesmiddel kan gevonden worden,

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt: *Doosjes Pillen* à ƒ0.80, ƒ1.85, ƒ3.00, ƒ6.75, ƒ13.50, ƒ20.50.

Potjes Zalf à ƒ0.80, ƒ1.85, ƒ3.00, ƒ7.05, ƒ13.85, ƒ22.95.

Zijn op franco aanvragen à contant te bekomen bij B. ADAMA, Apotheker, Heerengracht hoek Utrechtschestraat, N°. 22 te *Amsterdam*, bij L. J. GROSSENDORST, depothouder te *Utrecht* en bij J. STRAATMAN, hoofd-depothouder te *'s Bosch*, alsmede te *Londen*, Strand 244, *Holloway's Etablishment.* (1660)

Mijn kindje van vier maanden leed zeer aan zuur en kramp, en is door het gebruik van 2 busjes **REVALENTA** van 87½ Cent, die ik bij den Heer DIRKS in het Verkoophuis te Leiden gekocht heb, genezen.

Erkentelijk voor deze gelukkige uitkomst betuig ik mijnen dank aan den ontdekker.

LEIDEN, 6 Maart 1856. J. KOET.

De prijs der **Revalenta** is 87½ Ct., ƒ2, ƒ3.50, ƒ8, ƒ16. Dubbel geconcentreerde kost ƒ4, ƒ7, ƒ16, en ƒ28.

Zij is te verkrijgen in het **Verkoophuis** en de bekende Dépôts, en geneest: Verstoppingen, maagkwalen, oprispingen, spanningen, winderigheid, onderbuikskwalen, langdurige onpasselijkheden, alle slepende ziekten, hoofdpijnen, ongeregelde functiën, hartkloppingen, branderigheid, huiduitslag, scheurbuik, koorts, klierziekte, waterzucht, zwakte, uitputting, verlamming, tering, duizeligheid en nog veele andere kwalen. Het is een zacht inwikkelend voedsel, een voortreffelijk middel tegen verouderde heest, aamborstigheid, en alle andere borstlijden, een gezond en smakelijk eten, dat iedereen bevalt en in de meeste gevallen ook dan hulp aanbrengt als men het alleen als ontbijt nuttigt, zonder zijn gewonen leefregel te veranderen.

Het is zeer versterkend en verwijdert de bij zwakke gestellen dikwijls opkomende vermoeidheid en lusteloosheid, reinigt en verfrischt het bloed, geeft een opruimend humeur, geneest den spleen en wekt tot levensgenot. (1882)

PROVINCIE NOORD-BRABANT.

AANBESTEDING

EENER NIEUW TE BOUWEN

KERK.

Het Roomsch-Katholijk Kerkbestuur van Esch, brengt bij deze ter kennis van belanghebbenden, dat zij voornemens is aan te besteden, ten huize van M. LIKET, Herbergier aan den *Toren* aldaar.

Het afbreken der Oude-, en het wederom opbouwen eener Nieuwe KERK met Sacristijen.

De Belanghebbende, die verlangen na het aan te besteden werk te dingen, zullen gehouden zijn, uiterlijk met den *eersten April* e.-k., hiervan aan het R.-K. Kerkbestuur van *Esch*, schriftelijk kennis te geven, kenbaar makende hun Naam, Beroep en Woonplaats, alsmede die van hunne Borgen; mitsgaders in een afzonderlijk ingesloten verzegeld briefje, bevattende de Som, waarvoor zij het werk ingevolge den inhoud van 't Bestek willen aannemen; genoemd briefje zal de naam des inzenders tot opschrift hebben.

Na den *eersten April*, zullen de inzenders door voornoemd Kerkbestuur schriftelijk worden uitgenoodigd, om bij de opening der billetten tegenwoordig te zijn.

Verdere inlichtingen omtrent Bestek en Teekeningen zijn te bekomen bij den daarmede gelasten Architect H. VAN TULDER te Tilburg; terwijl het Bestek verkrijgbaar is bij A. v. D. VOORT EN ZONEN aldaar, aan den prijs van ƒ1.00. (Brieven franco).

(1878) ZEGT HET VOORT.

(1846) Bij den Boekhandelaar N. J. VERHOEFF te Rotterdam en verder alom te bekomen:

Voor ƒ3.80 in plaats van ƒ6. — Pelgrimsreize naar Jeruzalem en den berg Sinaï, door den Eerw. vader Marie Joseph de Geramb, Abt en Procureur-Generaal der orde van La Trappe, 2e druk in 2 dln., gr. 8° XXXII en 864 pag.

Voor ƒ2.50 in plaats van ƒ4. — De Schoonheden der Katholijke Kerk, voorgesteld in hare uiterlijke gebruiken en plegtigheden, door Gregorius Rippel, 2 deelen in één gr. 8° VIII en 617 pag.

Deze beide werken zijn bijzonder aanbevelenswaardig in de laatste dagen van de Vaste. Geramb's meesterstuk, waarin zijn diep godsdienstig gevoel zoo heerlijk uitblinkt, verplaatst den lezer in het land en wijst hem met eerbied de plaatsen aan, waar onze goddelijke Verlosser leefde, leed en stierf. Rippel verklaart hem op eene duidelijke, onderhoudende wijze de verhevene en zinrijke ceremoniën onzer godsdienst, die, vooral in de aanstaande dagen zoo indrukwekkend zijn. Beide werken hebben het voorregt dat zij nimmer, ook bij herhaalde lezing, onbevredigd worden ter zijde gelegd. Het eerste is aangenaam en stichtend, het tweede onderhoudend en leerzaam.

Met goed succes wordt door hem gedebiteerd:

Epistelen en Evangeliën, zoo als dezelve door het geheele jaar onder de H. Mis gelezen worden, vertaald door J. Stafford, in leven Pastoor te Haarlem. Op nieuw nagezien, verbeterd en vermeerderd door B. Hofman, Deken en Pastoor te Amsterdam. Prijs ingenaaid ƒ1.50 in plaats van ƒ2.40.

Deze met de meeste zorg door den Zeer Eerw. Heer Hofman bewerkte uitgave, wordt te regt als een der beste Evangelieboeken geroemd; dezelve wordt ook in verschillende soorten van banden afgeleverd.

Wordt heden uitgegeven en verzonden:

De Goede Week. Gebeden die door de H. Kerk gedurende dien tijd gedaan worden; beginnende met Palmzondag en eindigende met beloken Paschen. Prijs in net linnen Bandje, geschikt voor kerkgebruik ƒ0.60.

(1843) JOSUÉ WITZ, Boekdrukker en Uitgever te *Arnhem*, berigt bij deze: dat het Zijne Doorluchtige Hoogwaardigheid Mgr. den Aartsbisschop van Utrecht behaagd heeft hem te begunstigen met het drukken en uitgeven der navolgende Stukken voor het Kerkelijk beheer in het Aartsbisdom:

1. **Begrooting van Inkomsten en Uitgaven.**
2. **Rekening en Verantwoording.**
3. **Inventaris model A.**
4. **Inventaris model B.**

NB. Deze Staten zijn mede voorhanden *in blanco*, met suppletie-vellen, ten gerieve van uitgebreide Administratiën.

5. **Inlichtingen** omtrent de Inrigting en Zamenstelling der jaarlijksche Begrooting en Rekening wegens de Inkomsten en Uitgaven der Parochiale Kerkekassen in het Aartsbisdom van Utrecht.

Voornoemde, door Monseigneur welwillend aanbevolen Stukken, zijn door den Uitgever in den boekhandel tot de voorgeschreven prijzen verkrijgbaar gesteld; terwijl voortaan alle officieele Stukken zullen worden gewaarmerkt.

Liggen ter perse om, zoo spoedig mogelijk, met bijzondere goedkeuring van Monseigneur den Aartsbisschop, te worden uitgegeven:

1. **Begrooting van Inkomsten en Uitgaven van het Paroshiaal Armbestuur.**
2. **Rekening en Verantwoording.**
3. **Inventaris.**
4. **Inlichtingen** omtrent de Zamenstelling en Inrigting der jaarlijksche Begrooting en Rekening wegens de Inkomsten en Uitgaven van het Parochiaal Armbestuur in de parochiën van het Aartsbisdom van Utrecht.

Bij bovengenoemden Boekdrukker en Uitgever is van de pers gekomen en aan zijne respectieve Inteekenaren op de *Bibliothek für Geschichte, Philosophie und Theologie* verzonden, als 6de Aflevering van den 3den Jaargang:

Nachrichten über Thomas a Kempis nebst einem Anhange von meistens noch ungedruckten Urkunden von J. MOOREN, Pfarrer in Wachtendonk.

Ligt ter perse, om zoo spoedig mogelijk te verschijnen als 1ste aflevering van den 4den jaargang:

Conciliengeschichte. Nach den Quellen bearbeitet von Dr. Carl Joseph Hefele, o. ö. Professor der Theologie an der Universität Tübingen. Erster Band, zweites Stück.

NB. De Uitgever heeft het genoegen bij deze te berigten, dat hij, erkentelijk voor den welwillenden raad, hem onlangs door de hooggeëerde Redactie van *de Katholiek* (Dl. XXVIII, blz. 225) gegeven, zich zal haasten het belangrijk werk: *Das wahre Urchristenthum, oder die Lehre und das Leben der Christen in den vier ersten christlichen Jahrhunderten* etc. in de *Bibliothek* op te nemen. Aan dien verpligtenden wensch zal reeds bij de 2de aflevering van den nu ingetreden jaargang worden voldaan. De Uitgever maakt van deze gunstige gelegenheid gebruik om de deelneming aan de Hoogduitsche *Bibliothek* den Zeer Eerw. Heeren Geestelijken beleefdelijk aan te bevelen.

Is mede aan Heeren Inteekenaren verzonden:

HET DRIEVOUDIG ROME. Dagboek eener reis door Italië. Door den Abbé J. GAUME. IIIde Deel. 1ste Stuk.

Dit belangrijke Werk zal in den nu loopenden 4den jaargang der *Uitspanningslectuur* met alle ijver worden voortgezet. — Mogt iemand der Heeren Inteekenaren de laatste aflevering van den vorigen jaarg. niet tijdig of nog niet hebben ontvangen, zoo wijte men die vertraging aan de ingetreden bemoeijelijking der verzending per post.

Bij C. L. VAN LANGENHUYSEN zijn de volgende Boeken verkrijgbaar:

Dienst van de Goede Week en van de Paaschweek. Hollandsch-Latijn, gebonden ƒ1.40

Officium Hebdomadae sanctae, met noten gebonden, verguld op snee ƒ2.50

Idem zonder noten ingenaaid ƒ1.00

Idem gebonden verguld op snee ƒ1.60

La semaine sainte, ou l'Office de la quinzaine de Pâques à l'usage de Rome, gebonden verguld op snee ƒ3.75

Idem in maroceo ƒ3.00

Te Amsterdam, bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.